

vornik, češ, da je uverjen o svoji stvari, da mora v življenju itak zadovoljiti se z dosego malega, a da ne sme biti preskromen, ker se sicer povsem zanemarja. — Slušatelj je torej uverjen, da govornika vodi jedino le ljubezen do stvari, sočutstvo do trpečih bratov, prepričanje o pravičnosti svojih idej. Uverjen je, da on žrtvuje temn svojemu poklicu čas, zmožnosti, vse kar ima, da živi skromno le s tem, kar si prisluži s svojim umom ali svojo dlanjo.

Po končanem zborovanju zberó se vodje v posebno družbo. Tu ne opaziš ničesar o oni revščini, o kateri se je popreje tolikanj govorilo; tu misliš, da si zašel v družbo onih odrtnikov, katerim se je popreje pridigovalo in prisegalo sovraštvo in boj. — Na mizi so najizbranjejša jedila, peneci šampanjec blesti se v kozarcih in da družba ni preosamljena, predolgočasna, skrbi ono „večno ženstvo“, ki nikdar ne primanjkuje pri takih slovesnostih. Da, tudi vodje ljudstva znajo ceniti življenje, tudi oni upoštevajo, da je denar moč, in denar, onega dobivajo — v plačilo za svoj trud, iz sklada, ki se steka iz doneskov ubozega, zatiranega ljudstva, komur so voditelji in zagovorniki. Pripoznamo radi delo in zasluge teh mož, ali da oni ne zavračajo takega plačila za svoje delovanje, to je, kar utemeljuje mnenje sovražnikov o njih neistinitosti in neiskrenosti.

Slike iz Venecije.

Spisala Mária.

1. **Piazza San Marco.** Sčep je priplaval nad „Rivo degli Schiavoni“ in obstal radovedno na „Piazzetti“, da bi videl, kakov bi bil njega učinek na stoletne otemnele stebre mogočnih palač.

V njega svetlobi se pač blesté svetli križi na cerkvi Sv. Marka in tudi visokemu zvoniku obseva visoko glavo, toda do sem doli ne prodré njega svetloba! tu migljá brez števila lučij in kakor pred solncem se izgublja sedaj mesečina in plava tam nad nami le zaradi „lepšega“, da spopolnjuje čarobno sliko.

Zaljubljena arija, katero igra orkester sredi trga, sili v sreč mnoga nepopisna čustva in srečna množica, ki je pustila žalosti in vsakdanje skrbi doma, pomika se tod kakor po velikanski, elegantni, plesni dvorani. Nasmeh na ustnih in v očeh, tihi šepet in glasnejše čivkanje živahnih črnih Italijank, svetle slikovite barve njihov oblik, vse to privabi tudi tujcu nasmeh na ustna in ga zaziblje v prijetne sanje. V onem življenji gibanji, smehljanji ob nebriznem čivkanji veselih mladih ljudi, ob zvokih sladko — tožnih melodij, ob prirodnih in umetni lepoti prenese starčkovega duha v davno minole srečne dni, da se smehlja pomlajen in zadovoljen; nesrečnež pozablja svoje nesreče, črnogledi obupnež se pa navdaja z upom blažjih, lepših dni, dokler se v svoji sobi ne zave i starček i nesrečnež ter obupnež, da je bil samo krasnega večera — na trgu sv. Marka!

2. Palazzo ducale.

Pozdravlja nas le otli jek
Posetnike neznane.

Aškerc.

Tiho govoreč, kakor bi se bali, da koga ne vzbudimo, prehajali smo iz dvorane v dvorano, kjer so v velikanskih prostorih otlo odmevali naši koraki. Tu niti govoriti ne more se mnogo, kajti časi, davni časi, dogodki razni in grozni podé se pred očmi med tem, ko zgovorni cicerone kaže levovo žrelo, dvorane „del consiglio dei dieci“, „del consiglio maggiore“, „dei tre“ in mi občudujemo divne slike, med katerimi velikanski deli „veselje v nebesih“ in „poslednja sodba“ in ko nas potem cicerone vodi po ozkih stopnicah gledat mrzle, temne, tesne ječe, kjer je izginilo sto in sto ljudi, ko vzdihnemo nehote i mi vide „il ponte dei sospiri“, tedaj ne moremo drugači, nego da mislimo, kako čuden pojem so morali imeti oni grozoviteži o „Poslednji sodbi“ in nebesih, ki so jim bila vendar dan na dan vprizorena takó čudovito lepo...

3. Riva degli Schiavoni in Canal grande.

Pred „Giardini pubblici“ stopimo na ladjico, katero Benečani imenujejo: ferrovia, tramvay ali vaporino in ki prevaža ljudi, kakor po naših mestih tramvay s konji, vstavlja se po gostih postajah. Urno begajo pred nami v solnci visoke hiše po „Rivi“ in „Riva“ sama se svojimi stopnicami navzgor in navzdol in sé svojimi mosti beži takó naglo, kakor bi se sramovala tu v solčni Italiji svojega imena, katero mora vendar nositi po vsej pravici.

Slikovite gondole in parniki švigajo sem ter tja previdno, varno in naglo drug tik družega, valovi pljuskaajo dobrovoljno; za gondolami in ladjami pa se beli in peni v dolgem sledu morje, dokler ne dobi zopet svoje modro-zelene barve.

Ljudje domači in tuji odhajajo in prihajajo, ko postaja ladija pol minute ob postajah; velike „balanke“ (10 centezimov) cvenkajo iz potnikovih v sprevodnikove roke ob vsaki postaji. Turek, Srb, Nmec, Francoz, Anglež meša se tu med rodnimi Italijani. Po Canalu grande so postaje sedaj na desnem sedaj na levem bregu, kjer odhajajo in prihajajo bogati in ubogi, stari in mladi, možje in žene, kdor le plača 10 centezimov. Ob straneh se dvigajo poslopja, kakor bi bila pričarana vzrasla iz vode, poslopja stara, zidana v raznih slogih, hiše temne ter palače z bogatimi vhodi ob mramornatih stebrih. Nasproti mi sedita Srb-trgovec v svoji rudeči čepici in duhovnik — Slovenec. Pogovarjata se o čudesih beneških, o šegah in slednjic o raznih jezicah, ki se slišijo tod, „Vse se tukaj sliši govoriti“, pravi duhovnik, vendar menim, da mi dva lahko govoriva brez skrbi, jezika najiniga bi pač nihče tu ne umel rekši, pogleda vse potnike od desne proti levi. Ker nisem se mogla izdati drugače — govorili smo le italijanski — izstopim pri prvi postaji ter gredé mimo njih pravim: „Prosim dovoljenja!“ Dolgo sta gledala smeje se za mano, dokler ju ni skrill nov ovinek v zavesti, da je nekdo umel njiju govoricu tudi v Canalu grande!
(Pride še.)

Časopisi so polni občudovanja in hvale za Ano Ševo. Slavna umetnica, nedosežna pevka vsega obširnega carstva. Slava! slava! Nocoj nastopi zopet v novi operi. Da bi jo videli, kako se je razvila in razčvela moja pozna cvetka! Ženjalna glava na labudovem vratu ozira se ponosno in samozavestno. One globoke oči gledajo drzno v svet in čvrsta postava ni nič več vpognjena pod težo še obilnejših las. Vsa prikazen je tako ljuba in tako dražestna. Na čistem zračnem čelu zrcali se sreča. Iz vsake poteze bere se zadovoljnost in pa, da zadostuje sama sebi. Koliko duhovitosti in takta ima še le v občevanju in mišljenju! Ah, kako si mi ljub in drag ti pozni jesenski krizantem!

Najino slovo.

Luči plinov so žarele,
Kakor zvezdice zlaté;
Stala sva na kolodvoru,
Segla zadnjič si v roké.

To slovo brez mesečine,
Brez poljubov in solzá,
Ista množica zijava —
In srce polno gorja!

Vida.

Slike iz Venecije.

Spisala Márica.

4. Cerkev in stolp sv. Marka.

Gledaš in gledaš, čudiš se in čudiš, a nagledaš in načudiš se vendar ne dovolj vsej krasoti, umetnosti, ki se ti kaže v svečani navidezni preprostosti v tem hramu božjem.

Pobožnih ljudi ne vidiš tu le; tujci s Ciceronom n brez njega stopajo tod počasi, oziraje se na vse strani, govore, čude, mané si oči uže trudne tolikega gledanja.

Vsak korak dovede te do nekaj velikega, vsak pogled odkrije umetniško dragoceno delo na tleh, na stropu, spredaj, zatej in na straneh, visoko in nizko vidiš umotvore ljudi, katerih ni več. Menim, da šine marsikomu misel: kako, zakaj ni v našem času takó velikih umetnikov, ali se ne rodé v več geniji? Nekov glas nam odgovori: umetniki bi bili, ali je doba sedaj umetnosti neugodna, v praktičnem našem veku cenijo se stroji bolj nego li umetnost...

Plačaj 15 centezimov in videl bodeš najdivnejši razgled sé stolpa sv. Marka. Vse mesto leži pod tabo kakor v snu, hiša pri hiši, malo više, malo niže, da se ti dozdeva, kakor bi bilo le eno poslopje in si ne moreš predstaviti ulic po mokrem in suhem tam vmes, po katerih je vendar toliko gibanja in življenja.

Izmed hiš pa molé v nebó svetli križi mnogih cer-

kvá. — Benetke imajo jih mnogo —, ki pričajo, da so bili Benečani enkrat bolj pobožni nego sedaj. Pod tabo je krasni Markov trg, po katerem se pomikajo ljudje vsi majhni kakor otroci in se golobje, ki sedajo na ramo ali roko tujcem, ki jim dajo zrna, zde male ptičice ali se celó ne vidijo. Krog in krog v nedogledno daljavo sega pa morje v vsi svoji krasoti; tam Lido, tam pokopališče na otoku, tam Giudecca, dlje tam razni, mali, komaj vidni otoki in še dlje tam v jutranji megli zavita zemlja sé svojimi hribi, dolinami, griči in gorami...

Hočete na „Torre dell' orologio?“ vpraša naš voditelj. Čemu? Oni stolp je pravi pritlikovec nasproti tej visočini!

„Ali veste kaj se pripoveduje o oni le uri? Urar, ki jo je naredil, napravil jo je tako dovršeno in čudno, da bi ne bilo treba je nikdar naviti. Benečanje bojé se, da bi kje drugod ne napravil enake, obsodili so ga v smrt. Predno ga umoré, pravi nesrečni urar: „Dovolite mi, da popravim, ker sem nekaj pozabil“. Ko so mu dovolili, skazil je uro in nihče je ne more več popraviti“. Sé zvonika, na katerega se pride po ozkem lahko vzdigajočem se hodniku, pogledali smo še enkrat ono osodepolno uro, ozrli se tja na svinčeni vzbok v doževi palači, na ozki „canal“ pod „Ponte dei sospiri“ ter si mislili: Bog ve, se je li spekel, ali je zmrznil v svinčenih sobah ali se je v vrečo zavil potopil v ozkem kanalu ali je njegova kri štrknila pod rabeljnovim mečem tam gori v oni mali, mali, ozki sobici, kjer je za kri bil napravljene krvovod, katerega smo danes videli...

5. II Lido.

Vsakih deset minut prižvižga in odžvižga parnik ob Rivi, iz katerega se izkrcavajo ali vkrcavajo najrazličnejši potniki domači in tuji hoté na Lido, ali vračaje se od tam.

Kakor procesija stojé pri sami ladiji, pod lopo, na mostu tja po Rivi nestrpno čakajoči, kdaj jim bode možno vstopiti. Kdor je med zadnjimi, ne more upati, da se odpelje sedaj, pač pa bode z drugim parnikom med prvimi. Najrazličnejša zmes zbere se ti v teh ladijah, mati s tremi, štirimi otroci vsak sé svojo južinico, ki gredo iskat ali utrjevati svoje zdravje v kopel; stari ljudje hočejo in upajo podaljšati si v oni vodi življenje za par let; dekleta lepa, živahna vesela, brezskrbna hočejo videti ali voziti se celó sé svojim izvoljencem, mladeniči gledat in občudovat lepe obraze, krasne rasti; tujec pa, tujec navžiti se prijetne, mirne, kratke voznje za tem pa videti oni Lidov raj zelen, hladen vedno svež, kakor bi se i on kopal v čistih, vodah, ki ga obkrožajo. Ukusno zidane vile a vendar male, med zelenjem skrite gostilne kažejo, da posestniki ne maraja rušiti naravine lepote, ne kosati se ž njo. Od luke, kjer se izkrcavajo ljudje kratko pot do kopelj vozi tramway s konji, kar priča, kako ljubijo Benečani ugodnost.

Urejeno je vse takó lepó, da se lahko pride se zaprtimi očmi do svrhe. Pri vkrcanju dobi se za mal denar šest listkov za vožnjo po morji tja in nazaj, za tramway

baš takó v pristop na teraso in vstop v salon ter za kopelj z obleko.

Sedele smo tam v pesku, kjer je bila voda nizka, vpirajoč se trdno z rokama ob tla ter pustile, da so se valovi zaganjali v nas, visoko čez glavo skakajoči, preobračali nas, kakor dela vetrič z mehkim puhom. Gledale smo od daleč bližajoči se val, vprle se varneje in zakrohotala, ko se je daleč tam za nami pobil v pečine. V sredi, kjer ni nobene meje med moškimi in ženskim oddelkom, plaval je mladenič nestrpno in nepremično zroč na breg. Ko mu je val zalil obličje, spral si je urno oči ter stal na površji in se komaj vidno premikal. — Obraz se mu zjasni, oči vzplamte, mlada črnka vrže se v vodo ter splava urno kakor riba tja do njega. Pozdrav, srečen smehlaj in obrneta se plavajoča tja daleč v morje, visoki valovi ju zakrivajo našim očem in le redko je videti njuni glavi zdaj više, zdaj niže kakor dve pičici v peneh valovih...

V salonu svira orkester, zraven salona je soba, kjer se piše čita, posluša, razgovarja, kakor kdo hoče. S terase vidijo se na levi, na desni in daleč tja naprej v morje male pičice — glave kopajočih se ljudi. Vzkliki, kriki in viki se razlegajo iz vode od najvišjega soprana do najnižjega basa vsakokrat ko zabučí morje ko se vzdigne velik, peneč val.

Na terasi se govori, smeje in — krepča. Turek se sili sé svojim novim tovarišem govoriti italijansko, Nemeč govori vse glagole na are, ere in ire, kakor jih je morda našel v slovarji; domačinci govoré svoj benečanski dja-
lekt, še bolj pa pravilni svoj jezik. Slišiš razpravljati o umetnosti, govoriti o modi, opravljati, hvaliti, čuditi in ko se vračaš, ne vidiš ne v tramvaji, ne v parniku nezadovoljnega obraza; vse je veselo, vse srečno, vse takó simpatično in lepo, kakor je lep kraj, vožnja, voda in jasno nebo. Lahki dovtipi, laskavi pokloni, lehkomišljene fraze zde se ti tako umestne, da si v teh ljudeh še ne moreš misliti resnega, premišljenega pogovora. Vse idealno, fantastično, lahko kakor je idealno, fantastično njih mesto in njih morje. —

UTRINKI.

1.

Nikoli vere v lastno svojo moč ne zgubi
In upaj, dokler v prsih bije ti srce!
Vkljub svetu pustemu uzore svoje ljubi,
Srce pa ne nadvlada naj... nikdar... glave!

2.

Med srcem in glavó nikdar miru ni,
Nazori preveč so različni njuni!
In često krvavi srce,
Ko zmaga glava s svojim: „Ne“!...

3.

Čemu živimo, prašalo trpeče je srce!
Živimo, da trpimo,
Trpimo, da živimo
In mečemo drug drugemu polena pod noge...

4.

(Priateljici).

Dandanes še človek na zemlji je biti težko,
A ti si pa angelj, o kakšna zasluga!
V nebesih svetnik je in angelj igraje vsakdo,
A tukaj na zemlji, dà, tukaj je druga.

Márica II.

Iz velikomestnega življenja.

Načrtal — S —

IX.

V važni, težavni ulogi ima nastopiti nova igralka. Gledališče je prenapolnjeno, a med občinstvom povsod zapaziš množice novincev in neznancev, ljudi katerih sicer ni videti v Talijinem hramu. Takoj pri nastopu je igralka s sicer skromnim ploskom pozdravljena, a ta se po svršenem dejanju spremeni v pravi orkan. Cvetličine košare in venci podajajo se ji v velikem številu na oder ter navdušuje o k vedno živahnejšemu priznanju ter ostri obrambi poskusov, ki hočejo to omejiti ali zabraniti. In drugi dan čitaš v listih slavospeve o igri, o talentu, o neprecenljivi pridobitvi za oder. Dobro ime ji je ustvarjeno, pot ji je uglajena, in ako zagreši v prihodnje še tako hudo svojo ulogo, je to v očeh občinstva in kritike le — genijalna zmeta

A ako tudi ne odrekamo talenta — pripomoglo je k zmagi venderle: najeta in plačana klaka, lastni naročeni venci, izprošena in podkupljena kritika. — Neverjetno marsikomu, a očito drugim, ki vidijo i — za kulise. V drugi ulogi pa se predstavi občinstvu igralka, brez znanstva, brez zvez, brez protektorstva in brez denarja. Tu ni klake, tu ni vencev, tu se pač čuje odobravanje in priznanje, a prezirna in preširna gospoda po ložah in v parketu se zasmehljivo ozira na galerijo, od koder doni plosk, ter ga udušuje. Listi poročajo o nadepolnem talentu, ki je pa še povsem nerazvit, interesantni igri, kateri primanjkuje karakteristični izraz, deklamaciji, ki je povsem neumestna, s kratka, uničijo jo z lepimi besedami. In ta, dasi ima brezdvomno več talenta nego prva, nedostajalo ji je le razuma in prilike v prireditih sijajnega sprejema. Javno mnenje je prvo potrdilo, drugo vrglo, ona lažujiva in umetna mahinacija, ki se nazivlja in ponaša na toliko upoštevamo in veljavno javno mnenje.